VIIKONVAIHDE

Toisenlainen rokka. Valmiiksi kypsennetyistä kikherneistä syntyy nopeasti ruokaisa keitto. Sivu 19

Koulun vetonaula. Kotitalous voi olla ainoa aine, jossa oppilas pääsee loistamaan. Sivu 18

Ekomuotia Savosta. Yrittäjä Mirka Tuovisen kankaat ovat peräisin tehtaiden ylijäämäeristä ja vinttien kätköistä. Sivu 17

PEKKA FALI

Yksin hiihtävälle umpihanki on vielä ankarampi vastustaja kuin joukkueelle. Sarjan voittaja Antti Tolonen Syötteen maisemissa.

Umpihanki on haaste

Hiihdon voi ottaa retkeillen, mutta kilpailussa punnitaan kestävyys ja erätaidot.

PUDASJÄRVI (MT)
Mikä saa miehen ja usein naisenkin palaamaan samoille umpihangille talvesta toiseen, kymmenen kertaa tai useammin?

Umpihankihiihdon maailmanmestaruuskisojen toinen isä **Heikki Haavikko** ei mieti sellaisia. Hänen mielestään umpihankihiihdolle on tarvetta.

”90-luvulla tällaisia kisoja ei järjestänyt kukaan muu. Meidän piti ottaa se homma.”

Mukana järjestelyissä on nykyisin parisataa vapaaehtoista.

Vuonna 1998 osallistujia oli 128, tänä vuonna 320. Parhaina vuosina määrä oli yli neljänsadan, mutta Haavikko ei ole huolissaan kisan tulevaisuudesta.

”Kolmasosa on uusia joka vuosi.”

”Riittävän vaativa monille”

Haavikko arvioi, että Suomessa on kymmeniätuhansia retkeilijöitä, jotka periaatteessa voisivat osallistua tällaiseen kisaan. Määrää voi arvioida siitä, että metsäsuksia myydään tuhansia pareja vuodessa. Niitä ostavat metsästäjät ja kalamiehet mutta myös muut luonnossa liikkujat.

Pudasjärvellä pidettävä kilpailu ei ole kisoista kovin mutta riittävän vaativa monille.

Kisan voi hiihtää läpi retkeilytyyliin tai ottaa homman tosissaan ja taistella voitosta. Voittoa ei voi saada, ellei tee lisärasteja. Retkeilijät hiihtävät kolmisenkymmentä kilometriä, mutta tosikisaajille kilometrejä kertyy 50.

Mukana on kansallisen tason urheilijoita niin suunnistuksesta, hiihdosta kuin muistakin lajeista.

”Rata pitää laatia niin, että siinä on riittävästi haastetta”, Haavikko sanoo.

Haaste on aina uusi, eikä talvi ole koskaan samanlainen. Kisan kovuus määräytyy paljolti sään mukaan.

Kisassa tarvitaan myös ensiapu- ja retkitaitoja. Tehtävärastilla joutui tänä vuonna sahaamaan puuta määrämittaan, ja ilman kunnon sahaa ja tarkkaa silmää se ei onnistu.

Yöpyminen maastossa mittaa paitsi osallistujien kuntoa myös pinnan pituutta. Hiihdon jälkeen ei pääse heti lepäilemään, vaan leiripaikalle päästyään joutuu ensin rakentamaan yösijan ja järjestämään nuotion ja ruokailun.

”Pakkasessa se kaikki on kovempaa kuin nyt”, Haavikko toteaa. Hänen mielestään hiihtoon voi osallistua, jos on terve ja suhteellisen hyväkuntoinen.

Umpihankeen kannattaa hakea tuntumaa jo ennen kisoja.

”Viitisentoista tuntia riittää opettamaan tekniikan. Sen jälkeen hiihto sujuu paremmin.”

Koville kova kisa

Vuosi sitten ”MM-hiihdot” pidettiin yli 30 asteen pakkasessa. Viime viikonloppuna saatiin siihen verrattuna varsin leppoisat olosuhteet. Pakkasta oli vain muutama aste. Sumu peitti Syötteen huiput, eikä alamaillakaan nähnyt kaikin ajoin sataa metriä kauemmas. Tiet, puut ja pensaat, koko maisema katosi maidonvalkoiseen utuun.

Keli oli kuitenkin hyvä, ja parhaat selvittivät matkat ennätysajassa. Joukkuekilpailun voitto ratkesi vasta viimeisellä taipaleella, jossa noustiin Pikku-Syötteen huipulle 390 metrin korkeuteen.

Kouvolan varuskunnan urheilijat valitsivat hyvän taktiikan, voitelivat suksensa mäen alla ja pääsivät nousemaan rinnettä lähes kohtisuoraan ylös. Selvässä johdossa ollut Team Lähivakuutus joutui taipumaan vain parikymmentä metriä ennen maalia. Viime vuoden voittaja, Kiinteistöneliön joukkue tyytyi kolmanteen sijaan.

Voitto meni nyt kuudennen kerran samaan suuntaan. Aiemmin viisi voittoa on mennyt Utin jääkärirykmentille ja muille Utin joukkueille.

Yksilökilpailun voitti **Antti Tolonen** Joensuusta. Aiemmin voitot on jaettu **Juha Ronkaisen**, **Juha Julkusen** ja **Tuomo Aholan** kesken. Sarjan katkaisi viime vuonna **Markus Helander**.

Tolosella oli jo yksi voitto joukkuekilpailussa. Hän on aktiivinen suunnistaja ja ampumahiihtäjä. Luonnossa liikkuminen on kuulunut elämään ihan nuoresta pitäen.

Yksilökilpailu on kovakuntoisellekin raskas. Umpihangessa joutuu etenemään ladun aukaisijana koko matkan. Joukkueessa avaajan paikkaa voidaan vaihtaa.

48-vuotias Tolonen sanoo, että kokemus auttaa kilpailussa kuten muutenkin luonnossa liikkuessa. ”Osaa keskittyä tärkeimpään eikä hötkyile.”

Tänä vuonna kilpailu ratkesi tehtävärasteilla.

”Viime vuonna minulle kertyi lähes rastilla kuin rastilla täydet virheet, mutta nyt meni toisin päin.”

Maaliin tulo on voitto

Tänä vuonna kolme–viisihenkisiä joukkueita pääsi kokonaisina maaliin 71. Neljä joutui keskeyttämään tai jäi ilman tulosta, koska joku ryhmästä keskeytti.

Jotkut kilpailijoista olivat mukana vapaaehtoisesta pakosta, sillä urheiluopistojen eräopaskurssilaisilla osallistuminen kuului opiskeluohjelmaan. Eerikkilän urheiluopiston Viima-joukkueen **Elina Perälä**, **Sonja Lehtinen**, **Tommi Aunola** ja **Timo Hietamäki** kokivat matkalla monet koettelemukset mutta selvittivät tiensä maaliin saakka.

Kysymykseen, olisivatko he voineet osallistua ihan omasta halustaan, tuli monimielinen vastaus: ”Ei oltu tällaisesta kisasta koskaan kuultukaan.”

Nyt olosuhteet olivat kuitenkin sen verran leppeät, ettei kisa tuntunut liian kovalta ainakaan vielä toisena kisapäivänä, toisella rastilla.

”Mikäs tässä, leppoisaa menoa näissä keleissä”, Aunola totesi.

Lehtisen mielestä ei ole mitään syytä, miksi naiset eivät voisi osallistua näin kovaan lajiin.

”Noita miehiä sai enemmän odotella.”

Joukkue lähettää kiitoksia huoltojoukoille, jotka avustivat kiitettävästi.

JOUKO RÖNKKÖ

Hiihdon lomassa maistuu ruoka. Juha Peltoniemi tauolla.

Timo Hietamäki valmistautui yöpuulle varpaita kuivatellen.

Ainakin yksi joukkue meni välillä väärään suuntaan.

Tsekki Vladimir Dubovy pysähtyi heti alkuun voitelemaan suksia.

Antti Rahkonen sahasi lähes tasan tavoitteen mukaisen puupalan.

Yöpyminen maastossa on osa kilpailua. Se mittaa kilpailijoiden kestävyyttä ja pinnan pituutta. Team Lähivakuutus (kuva oikealla) pääsi toisen päivän osuudelle ensimmäisenä.